

KAZAK VE TÜRK EĞİTİM ALANINDAKİ İŞBİRLİĞİ (AL-FARABI KAZAK DEVLET ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİNDE)

Kayrat ZHUNYS *, Şınaray BÜRKÜTBAYEVA **

*PhD. Dr.DoçentAl-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi, Almatı, Kazakistan

** Doktora öğrencisi, Al-Farabi Kazak Devlet Üniversitesi, Almatı, Kazakistan

Özet

Bugün Al-Farabi Kazakh Ulusal Üniversitesi, 180 uzmanlık alanında yaklaşık 16 bin öğrenciye, lisans ve doktora öğrencisine sahiptir.

16 fakülte ve 102 bölüm var. Öğretim kadrosu yaklaşık 2.000 uzmandan oluşmaktadır. 100 hektarı kapsayan kendi kampüsüne sahiptir.

Üniversitenin bilimsel potansiyeline sahip 22 tane araştırma enstitüsü ve merkezi, teknoparkı, iki adet modern ulusal laboratuvarı bulunmakta olup, yaklaşık 60 uluslararası proje de dâhil olmak üzere 300'den fazla bilimsel projeye katılmıştır. Üniversitede her fakültede çok sayıda bilimsel dergi bulunmaktadır.

Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi'nin bir sürü bilimsel merkezleri vardır. Onlar yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla birlikte çalışıyorlar. Bunlar arasında Konfüçyüs Enstitüsü, TÜRKSOY, Avrupa Bilgi Merkezi, NATO Kaynak Merkezi ve Amerikan Demokratik Çalışmalar Merkezi bulunmaktadır.

Uluslararası işbirliği alanı çok geniştir ve o uzmanlık seviyesi, bilgi işbirliği, geniş araştırma, eğitim ve ortak eğitimi kapsıyor. Genel olarak, üniversitemiz Avrupa, Türkiye, Asya, Afrika, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer önde gelen üniversiteler ve araştırma merkezleri ile 400'den fazla anlaşmaya sahiptir.

Gördüğümüz gibi, Kazak Ulusal Üniversitesi yeterli bilimsel ve eğitimsel potansiyele sahiptir. O bizim Üniversitemizi Kazakistan'da yükseköğrenim için küresel bir merkez haline getirecek ve biz bu fırsatı sürekli olarak uygulayacağız.

Doğu bilimleri fakültesi Kazakistanda doğu dillerin öğretene, yüksek vasıflı uzmanlar yetiştiren en büyük merkezdir. Üniversitede okunan doğu dilleri (Arapça dâhil), 20. yüzyılın 70'yıllarına dayanmaktadır. Bugün, Doğu Bilimleri Fakültesi, oldukça nitelikli öğretim kadrosuna sahip, ilgi çekici, ilginç ve yaratıcı eğitim ve eğitim çalışmalarlarıyla Kazakistan Oryantal Araştırmaları'nın en iyi bilinen bir merkezidir.

1989 yılında Kazakistan'ın önde gelen üniversitelerinden biri olarak kabul edilen Al-Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi'nde Doğu bilimleri Fakültesi açılmıştır. Fakültede 8 doğu dili vardır. Bunlar: Arapça, Türkçe, Farsça, Urduca, Hintçe, Japonca, Korece ve Çince. Aynı kökten gelen Türkçeyi öğrenmek 1991-1992 akademik yılı ile başlar. O yıllarda ilk defa ele alınan Türk dili ve edebiyatı öğretimi, İran-Türk Filolojisi Bölümü'nde başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kazak, devlet üniversitesi, fakülteler, QS Uluslararası Reyting Ajansı, EC, TEMPUS, ERASMUS MUNDUS gibi uluslararası eğitim programları.

Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin 10'uncu yıldönümünde söylediği görkemli sözleri, Türkiye ile Kazakistan arasındaki eski bağların gerçek bir tezahürüdür. "Bugün Sovyetler Birliği'yle arkadaşız, komşumuz. Bu arkadaşlığa ihtiyacımız var. Ama yarın ne olacağını kimse söyleyemez. Osmanlı İmparatorluğu ya da Avusturya-Macaristan gibi olabilir. Bugün, ellerinde baskıyla tutan halklar yarın avuçlarından çıkabilirler. Bütün dünya yeni bir seviyeye ulaşabilir, o zaman Türkiye ne yapacağını bilmelidir ... Sovyet arkadaşımızın elinde kanda bir, dilde bir, fikirde bir kardeşlerimiz var. Onları desteklemeye hazır değiliz. Hazırlanmak gerekiyor. Halklar bunu nasıl hazırlıyor? Manevi köprüleri güçlendirerek. Dil köprüsü, güven köprüsü özümüze geri dönmeliyiz ve olaylar ayırmış tarihimiz içinde birleşmeliyiz. Onların bize yakın gelmelerini beklememeliyiz. Onlara yakın gitmemiz gerekiyor. Böylece, ilk Türk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in öngördüğü gibi, 57 yıl sonra Sovyetler Birliği çökmeye başladı.

1990 yılında ilk kez Türkiye Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek resmi bir ziyaretle Kazakistan'a gelecek. Kazakistan ile Türkiye arasındaki kültürel bağların geliştirilmesi konusunda birkaç anlaşma imzalayacak. 15 Mart 1991'de Kazak SSR Başkanı'nın davetiyle, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Turgut Özal Kazakistan'ı ilk kez ziyaret etti. Bu ziyaret sırasında N. Nazarbayev ve Turgut Özal, iki halkın siyasi, ticari-ekonomik, bilimsel-teknik, ekolojik, kültürel ve insani işbirliğini, Kazak Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki İşbirliği Anlaşması'nda kültürlerinin, dillerinin, manevi mirasının ve geleneklerinin ortak birliğini bir araya getirmek söz konusu oldu. İletişim ve diğer alanlarda uzun vadeli, karşılıklı, yararlı işbirliğini daha da derinleştirmek için bir sürü anlaşmalara imza atıldı. "Kazakistan ve Türkiye arasında 9 yıl içinde 66 diplomatik ilişkiler belge, hükümetlerarası 49 belge imzalandı. Kazakistan ve Türkiye Cumhuriyeti, bilim ve eğitim alanında özel bir yere sahiptir. İki bilim federasyonu konferanslar düzenledi. Bu konferanslarda iki ülkenin bilim adamları değerli materyallerini değiştirmeye, edebi eserleri çevirmeye ve daha pek çok şey yapmaya karar verdiler. Türk devletiyle devletlerarası işbirliğinin kurulması, uluslararası ilişkiler alanında Kazakistan'ın temel hedeflerinden biridir. İki ülkeyi bir araya getiren temel faktör, iki halkın alt çizgisi, geçmişin ortak tarihi, etno-dilbilimsel yakınlık, jeopolitik ve ekonomik önkoşullarıdır. İki kardeş devlet arasındaki kültürel ilişkiler gelişiyor. Kazakistan'ın bağımsızlığının ardından, iki ülke arasında kutlamalar ve kültürel günler düzenlemek için bir anlaşma imzalandı. Türkiye ve Kazakistan Kültür Günleri 1995-1996 yıllarında gerçekleştirildi ve Türkiye, Kazak halkının şair ve yazarlarının yıldönümünü kutladı. Onlar Abai'nin 150. yıldönümünü ve Cambyl Cabaev'in 150. yıldönümünü kutladılar ve konferanslar düzenlediler.

El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi 1934 yılında Kazakistan Hükümeti hususi kararı üzerine kurulmuştur. Bugünlerde Kazak Milli Üniversitesi çok zengin gelenekleriyle, dünya standartlarına uygun eğitim sistemi ve bilimsel başarılarıyla ülkedeki lider üniversite konumundadır. Üniversitemizin Rektörü Profesör, Akademisyen, Teknik Bilimler Doktoru Sayın Mutanov Galımhayır Mutanoğludur'dur. "Üniversitemiz yüksek kaliteli uzmanlar hazırlama, dünya eğitim sisteminde yer alma, temel ve uygulamalı araştırmaları geliştirme ve onları üretime geçirmeye yönelik çok sağlam bilimsel, eğitici, yenilikçi ve üretici bir altyapıya sahiptir."

Kazak Milli Üniversitesi Kazakistan üniversiteleri arasında ön sırada yer almaktadır. “Kalite Alanında Elde Edilen Başarıları İçin” Ödülünü ilk olarak Kazak Milli üniversitesi sahiplendi ve Bağımsız Devletler Birliği tarafından tayin edilen “Ürün ve Hizmet Kalitesi Alanındaki Başarıları İçin” Ödülünü de elde etmiştir. Üniversitemiz Uluslararası Üniversiteler Derneği üyesi ve Avrasya Üniversiteler Derneği kurucusu olarak Kazakistan ve Orta Asya üniversiteleri arasında ilk olarak Bolon Eğitim Sistemi Sözleşmesine imza atmış ve uluslararası İSO 9000:2000 standartları tarafından talep edilen Kalite Yönetim Sistemi uluslararası sertifikasyon sınavını başarıyla kazanmıştır ve dünyada en büyük sertifikasyon merkezi olan Uluslararası Sertifikasyon Sistemi IQNET belgesini almayı hak etmiştir.

Kazak Milli Üniversitesi uluslararası Thomas Reuters Ajansının “Bilim Sahasında Elde Eden Başarıları İçin 2011” özel diplomasını kazanan ülkemizdeki ilk ve tek üniversitedir.

2016 yılında dünyanın ileri gelen 800 üniversitesinin katılımıyla QS Uluslararası Reyting Ajansı tarafından yapılan araştırma sonucu El-Farabi Üniversitesi “Dünyanın En İyi 250 Üniversitesi Listesi”nde 236. sırada yer aldı. 2010 yılında dahi adı geçen listenin 362. sırasındayken bu kadar kısa sürede hızla 236. sıraya yerleşmesi üniversitemizin dinamik gelişme içinde olduğunu göstermektedir.

“UI Green Metric Ranking of World Universities – 2016” prestijli küresel değerlendirme programına katılarak Kazak Milli Üniversitesi dünyanın ileri gelen üniversiteleri arasında yer aldı. Dünya Top 200 Ekolojik Üniversite Listesinde yer alması da “Yeşil Gelişim” alanında üniversitemizin yüksek başarılar elde ettiğinin ve güçlü bir potansiyele sahip olduğunun göstergesidir.

“Great Value Colleges” gibi ünlü uluslararası organizasyon araştırmaları sonucunda 34. sırada yer alarak teknik açıdan gelişmiş en iyi 50 üniversite arasına katılmıştır. Bu listede üniversitemiz sadece BDT ülkeleri değil, Doğu ve Orta Avrupa temsilcisi olarak yer almakta ve Singapur ve Japonya ile birlikte Asya kıtasını da temsil etmektedir. Şubat 2014’ten itibaren istikrarlı gelişme meseleleri United Nations Academic Impact tarafından küresel merkezi yönetme hakkına sahip oldu. Bu sayede üniversitemizin bünyesinde UNESCO İstikrarlı Gelişim Bölümü açıldı.

Kazak Milli Üniversitesi, Kazakistan Üniversiteleri arasında lider konumundadır. Üniversitemiz EC, TEMPUS, ERASMUS MUNDUS gibi uluslararası eğitim programlarına katılımıyla Kazakistan'da liderliğini kanıtlamıştır. Bu programlarla çalışması Bolon Eğitim Sistemi prensiplerini adapte etme ve üniversitenin akademik siyasetini Avrupa standartlarına yakılaştırmada çok önemli role sahiptir.

Üniversitemizde 15 Fakülte, 63 Bölüm, 20 İlmî Araştırma Enstitüsü ve Merkezi, Teknopark eğitim-öğretim hizmetlerini sürdürmektedir; 2000 Profesör, Doktor, Araştırma Görevlisi ve Felsefe Doktorları, 200 akademi üyesi, Kazakistan Devlet Ödülü ve Kişisel Ödüller kazanan 30 elemanımız, Genç Âlimler Ödülünü kazanan 40 genç okutman, 45 devlet bilimsel burs sahibi görev yapmaktadır. 81 uzmanlık alanında lisans, yüksek lisans ve 64 uzmanlık alanında felsefe doktorları (PhD) eğitim görmektedir.

Üniversitemizde yüksek lisans ve doktora öğrencileri dâhil 20 bin civarında öğrenci yüksek profesyonel eğitim sistemiyle eğitim görmektedir. Üniversitemiz, dünyanın 25 ülkesinde bulunan 418 ünlü üniversiteyle ortak uluslararası eğitim programları çerçevesinde karşılıklı işbirliği yapmaktadır.

Kazak Milli Üniversitesinin Yurt Dışı Temsilciliği:

Ortak Kimya Laboratuvarı (Almanya)
Ürdün Üniversitesi El-Farabi Merkezi
Uluslararası Karachi Merkezi KazMU Fitokimya Laboratuvarı
Pekin Yabancı Diller Üniversitesi Kazakistan Merkezi
İstanbul Üniversitesi El-Farabi Avrasya Araştırma Merkezi
Şanghay Yabancı Diller Üniversitesi Kazak Dili Merkezi

Yabancı Şirketlerin Kazak Milli Üniversitsi Bünyesinde Bulunan Bilim-Eğitim Merkezleri:

İnavasyon Hizmet Akademisi "Samsung"
Bölgesel Ağ Akademisi "Cisco"
Yüksek Performanslı Hesaplama Merkezi "KazNu-İntel"
Uluslararası Teknoloji Enstitüsü "Hewlett Packard"
Bilimsel Eğitim Merkezi "Autodesk"

“Microsoft IT Academy” Merkezi
Araştırma Laboratuvarı “Konica Minolta”
Eğitim Merkezi “Perco”
Kazakistan-Hint-Amerika Proje Merkezi “Kiuce”
Kazakistan Milli Monitoring Komitesi “IGIP”
İletişim Teknolojisi ve Telekomünikasyon Merkezi “Huawei”
“Kasperski Laboratuvarı” Merkezi
“İntelektüel Programlanabilir Sistemler” Laboratuvarı (LEGO
MINDSTORMS NTX 2. 0)

Orta Asya'nın en büyük devleti olan bağımsız Kazakistan kendi bağımsız tarihini yeniden canlandırıyor ve dünyanın birçok ülkeleri ile aktif bir ilişki içinde bulunmaktadır. Bölgenin kesin lideri konumundadır. El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi Şarkiyat Fakültesi, profesyonel doğu dilleri uzmanları hazırlama konusunda ülkenin en önemli merkezidir. Üniversitemizde doğu dillerini öğretme (özellikle Arapça) XX yüzyılın 70. yıllarında başlamıştır. 1989 yılında Afrika ve Asya Ülkeleri Tarihi Bölümü ve Arap Dili Bölümü temelinde kurulan Şarkiyat Fakültesi Doğu ülkelerinin tarihi ve dilini okutmada 40 yıllık eğitim geleneğine sahiptir. 2014 yılında 25. Yıldönümünü kutladı. Bugün yüksek lisans ve doktora öğrencileri dâhil olmak üzere yaklaşık 500 öğrenci Yakın Doğu ve Güney Asya, Çin, Uzak Doğu, Türksoy gibi 4 bölümde eğitim görmektedir.

Fakültemizde Türkçe, Arapça, Farsça, Çince, Korece, Japonca, Hintçe ve Urduca ile birlikte İngilizce ve Fransızca gibi Batı dilleri de okutulmaktadır. Üniversitemiz tarafından zaruri olarak öngörülen öğretim görevlileri ve öğrencilerimizin yurt dışı bilimsel ve eğitim stajları eğitim sürecinin kalitesini artıran önemli faktörlerden biridir.

Doğu bilimleri lisans, yüksek lisans ve PhD doktora olmak üzere üç aşamaya ayrılır ve aşağıdaki branşlarda eğitim görür:

- Doğu Bilimi
- Tercüme işi (Doğu Dilleri)
- Yabancı Dil Bilimi (Doğu Dilleri)
- Türkoloji
- Bölge Bilimi

Fakültede 100 civarında öğretim görevlisi çalışmaktadır. Bunlardan 20'si Profesör Doktor ve PhD doktorlarıdır. 40 civarında bilim adayı ve 30'dan fazla doçent görev almaktadır. Bu sene 40'tan fazla öğrenci üniversiteden mezun oldu ve onlardan bazıları Kazak Milli Üniversitesinin PhD doktora ve yüksek lisans bölümlerinde, bazıları ise yurtdışında eğitimlerini devam ettirmektedirler. Fakültede her zaman yurtdışından gelen öğretmenler çalışıyorlar.

Kazak doğubilimi aynı zamanda eski ve yeni ilimdir. Bugünkü Kazakistan toprağında çok eski zamanda El-Farabi, Muhammed Haydar Dulati, Mahmud Kaşgari gibi dünyaca ünlü doğu âlimleri yaşamıştır. Eski âlimlerin geleneğini kendi eserlerinde devam ettirmiş olan büyük Kazak âlimi Şokan Valihanov'tur.

Çağdaş Kazakistanda Şarkiyat Fakültesinin ilk kurucusu ve kendisi ilk fakülte dekanı olan büyük âlim, Arap dili ve edebiyatı uzmanı, Profesör A.B.Derbisaliyev'tir.

Bugünkü Şarkiyat Fakültesi, yüksek kaliteli öğretmenlerin çalıştığı, yüksek eğitim ve terbiye verilen, ilimi araştırmalar yapılan, öğrenci hayatının alevlendiği Kazak doğubilimlerinin merkezidir.

Fakültemizin öğretim görevlileri ve öğrencilerimiz Çin, Kore, Türkiye, İran, Hindistan, Japonya, Mısır, Pakistan, Kuveyt vs. devletlerin herhangi birine kolayca gidip bilimsel ve dil üzerinde staj yapabilir ve Kazakistan'daki büyükelçiliklerle işbirliği yapabiliyor.

Kazakistanda bulunan Doğu Ülkelerinin Büyükelçilikleri ve Başkonsoloslukları Şarkiyat fakültesine büyük yardımda bulunuyorlar. Ders kitapları ve edebi eserler dışında dil öğretme odaları için (anfiler) gelerek dinleme ve kaydetme cihazları, bilgisayarlar, öğrencilerimizin dilini öğrendiği ülkeden haberler izleyebilmesi için televizyonlar hediye ettiler. Çağdaş bilim teknolojisinde internetsiz yaşamak mümkün değildir. Dili dinleme ve kaydetme cihazlarıyla öğrenmek çok önemlidir. Kazakistan doğubiliminin gelişmesinde doğubilim araştırmalarını bilgisayarlandırmak çok gereklidir.

- Fakülteadaki yüksek mesleki eğitimin kaliteli bir şekilde geliştirilmesini sağlamak,
- İşgücü piyasası uzmanlarının nitelikli ve nitelikli uzmanların hazırlanmasında üniversitedeki öncülük rolünün korunması ve güçlendirilmesi doğrultusunda faaliyet göstermesi,
- Doğu bilimleri fakültesinin dünya eğitim alanına entegrasyonu, yabancı bilimsel ve doğu eğitim merkezleriyle ilişkilerinin sürdürmesi ve geliştirilmesi,
- Bilimsel araştırma ve öğretim metodolojisinin mükemmelleştirilmesi yoluya temel bilginin korunması ve sürekli geliştirilmesi,
- Fakültelerdekilerin önünde bu hedeflere ulaşmak için gençlerin uluslararası ve vatansever eğitimi aşağıdaki görevlerden oluşmaktadır.
- Nitelikli uzmanları çalışmaya yönlendirme,
- Eğitim ve bilim alanında evrensel ve ulusal değerler için öğretim ve eğitim sürecinde destek vermek,
- Formların mükemmelliği ve eğitimin kalite yönetimi yöntemleri,
- Lakite alanında çalışanların sorumluluğunu arttırmak ve iş kalitesini arttırmak ve iş kalitesini arttırmak için motivasyon vermek,
- Yerli ve yabancı yatırım için fakülte kalitesini arttırmak, modern eğitim teknolojilerinin transferini yükseltmek,
- Eğitim sürecinin her aşamasında sürekli kontrol etmek,
- Fakültenin gerçekleştirmesi gereken tüm faaliyetlerin yönlendirmesi ve tüketicilerin gereksinimlerinin istenilen ölçüde aşılabilmesi,

Sıraladığımız hedeflerin yerine getirilmesi, fakültede yürütülen eğitim sürecinin asıl amacına ulaşmamızı sağlar. Oldukça eğitilmiş, uzmanlaşmış doğu bilimcisi, entelektüel ve ahlaki açıdan gelişmiş bir kişi yetiştirilecektir.

Fakültede eğitimin kredi sistemine uygun yeni standartlardaki eğitim ve standart programları yapıldı, yeni eğitim planları ve derslerin eğitimsel metodolojisini derlendi. Fakülte öğretmenleri sürekli doğu eğitimi dersi için sözlükler, eğitimsel – metodoloji kitaplar yayınlıyorlar.

Fakülteadaki öğretmenlerin mesleki yeteneklerinin gelişmesine çok büyük önem veriliyor. Doğu ülkelerinden uzmanlarla işbirliği yapmak, düzenli yabancı ülkelere staj yapmaya gitmek, uluslararası ilimi projelere, ilimi konferanslara ve seminerlere katılmak fakülte öğretmenlerinin profesyonel yükselmesini teşvik ediyor.

Okuduğumuz doğu ve batı dillerinde akıcı durumda konuşma, bugünkü Doğunun tarihsel gelişmesinin aşamaları ve günümüz Doğunun gerçekleri hakkında mükemmel bilgi edinme, üniversite eğitiminin temel ve evrensel niteliğiyle birlikte doğu toplumlarının politik, ekonomik ve ruhsal gelişimini tahlil yapabilme yeteneği doğubilimci mezunlarına ait özelliktir. Yaklaşık 30 senedir fakülte çeşitli Doğu ülkeleinin oldukça eğitilmiş uzmanlarını hazırladı. Bugün fakülte mezunları yurtdışındaki Kazakistan büyükelçiliklerinde, Cumhuriyetimizin çeşitli üniversitelerinde ve ilimi merkezlerinde çalışıyorlar.

Kazakistan doğubilimcileri doğu ülkelerinin dilini, kültürünü, tarihini, iç ve dış ekonomik durumunu, dış politikasını öğreniyorlar ve Kazakistan'ın dış politika çalışmalarına katkıda bulunuyorlar. Tarih dersi öğretmenleri Asya ve Afrika Ülkelerinin tarihi gelişmesine yeni bir görüşle bakıyorlar. Öğretim görevlileri Doğu Ülkelerinin sayısız savaşları bir yana politik, ekonomik, sosyal ve yönetim reformları hakkında da çok ayrıntılı ve geniş kapsamlı dersler okumaktadırlar. Kazakistan doğubiliminin metodolojik seviyesinin kaliteli artışı sadece teorik değil aynı zamanda pratik anlamda da önem taşımaktadır. Doğu bilimcilerin Doğu Ülkelerinin politik ve ekonomik gelişmesini araştırmaları devletimizin iç ve dış siyasetini strateji yönlendirmede çok yararlı oluyor. Doğubilimci uzmanları hazırlamada özellikle dil öğretmede her çeşit alışılmadık yöntemleri kullanmak çok önemlidir. Öğrenilen dilin ülkesinin özelliklerini çok iyi bilmek için doğu dili öğretmenin temel prensiplerinden biri olan bölgesel eğitim görme son derece çok önemlidir.

Doğu halklarının kitlesel içtimai bilincideki dini faktörün artması, dinin siyasallaşması, teokratik devletlerin mevcudiyeti, doğubilimcileri Doğu ülkeleri dinlerinin incelenmesine ayrıca önem verilmesine doğru götürüyor. Müfredatımız dili öğretilen ülkelerin dinine ait özel dersler içermektedir.

Çağdaş şartlar içinde Doğu halklarının kültürü üzerine seçme derslere ayrıca önem verilmektedir. Doğu kültürünün incelenmesi öğrenciler için herhangi bir politik karışıklık içinde milli kimliği koruyabilen geleneksel değerlerin istikrarlı rolüne ait doğru bir fikir kazandırır. Doğu ülkelerin etnik kültürü ve kültürlerarası iletişimine dair dersler öğrencilerin Doğu kültürü, ulusal düşüncesi ve zihni özelliklerini, Doğu toplumundaki nesillerarası ilişkilere ait gelenekleri kavramaya sağlam bir temel oluşturmaktadır. Kültür üzerindeki özel dersler, ulusal ve etnik önyargıları geçme, çeşitli ulusal ve sosyal gruplar karşısında öğrencilerin hoşgörülü olarak eğitilmesine yönelmiştir.

Fakültemizin akademisyenlerinin bilimsel araştırma faaliyeti şu alanlara yöneliktir: Doğu Uygarlığı Tarihi, Doğu Ülkelerinin Tarihi, Siyasi ve İktisadi Gelişiminin Özellikleri, Doğu Toplumlarının Manevi ve Ahlaki Değerleri, Doğu Ülkelerinin Dili ve Edebiyatı, Doğu Ülkelerin Uluslararası ve Siyasi Alandaki Yeri ve Önemi, Kazakistan'ın Doğu Ülkelerle İlişkileri.

Şarkiyat Fakültesinin eğitim sürecinde geleceğin uzmanı olacak bireyin sosyal, ahlaki ve manevi gelişimine büyük önem verilmektedir.

Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı N.A.Nazarbayev'in 2015 yılını "Kazakistan Halkı Asamblesi" yılı olarak ilan etmesinden dolayı bölüme TÜRKSOY adı verildi.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 1991 yılında Türk ve İran Filolojisi Bölümünün yeniden yapılanması sonucu meydana gelmiştir. Bölüm başkanı Prof. Dr. Lenişil Rustemov'tu. Türk Dili ve Edebiyatı bölümünün ilk öğretim görevlileri olarak Taujanova K. J., Orazbay M., Fadli Ali Beyleri dile getirebiliriz. Bununla birlikte Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerini uzman olarak hazırlamada Şadkam Z., Kaliyev A., Abeldyaev J. A., Şongarayeva L. U., Begimova G. A. gibi öğretim görevlilerinin emeği geçmiştir.

2005-2006 Eğitim yılında "Türk Filolojisi" bölümü "Türkoloji ve Doğu Ülkeleri Tarihi" olarak yeniden yapılandı. 2011-2012 Eğitim yılında fakültenin yeniden yapılanışından dolayı "Türkoloji ve Doğu Ülkeleri Tarihi" bölümü "Türkoloji ve Hindololji" bölümü olarak yeniden kuruldu. Şu anda bölümümüz "TÜRKSOY" adını taşımaktadır. Bölüm başkanlığını farklı yıllarda Doç. Dr. Fadli Ali, Doç. Dr. Karsakov İlyas, Doç. Dr. Askar

Turganbayev, Doç. Sapaşev Oraz Beyler yapmıştır. Şu anda bölüm başkanı Dr. Kızır Töre'dir.

Şimdi bölümümüzde dört profesör: Şadkam Zübeyde, Avakova Ravşan, Aljanbayeva Ulbala, Junis Kayrat; altı doçent: İbrahim D., Abuova A., Sapaşev O., Esbosinov E., Kızır T., Kortabayeva G. ve Abeldayev J.A., Kaliyev A.K., Nazarova A., Rısbayev A., Janatayeva K. B. öğretim görevlileri olarak çalışmaktadır.

Bölümümüzde 9 doktora öğrencisi, 25 yüksek lisans öğrencisi ve 40 lisans öğrencisi mevcuttur.

Bölümün Misyonu, Kazak toplumunun sosyal ve kültürel birliği ve inovasyon gelişimini sağlamak için Türkoloji üzerinde rekabete kabiliyetli uzmanlar hazırlamaktır.

Bölümün amacı ve görevi: bölümün asıl amacı uluslararası bilimsel ve eğitim topluluğuyla entegrasyon kurabilmektir. Bu amaca ulaşabilmesi için bölümümüzün şu görevler gerçekleştirilecektir:

1. TÜRKSOY kurumuyla sıkı temasa geçmeli,
2. Uluslararası araştırma projelerini gerçekleştirmek,
3. Öğretim görevlilerin akademik karakterliğini artırmak,
4. Uluslararası bilimsel ve pratik konferanslara katılmak,
5. Bilimsel çalışmaların sonucunu Scopus ve Thomsen Reuters gibi uluslararası basınlarda yayınlamak,
6. Öğretim görevlilerinin Hirsha indeksini yükseltme.

Bölümün Bilimsel Araştırma Faaliyeti:

Bölümün bilimsel araştırma faaliyeti Türkolojinin çeşitli aktüel sorunları üzerinde gerçekleştirilir. Bölümün başlıca bilimsel yönleri:

1. Türk Dünyasında Dil Durumunun İncelenmesi,
2. Türk dillerini dil ve kültürel yönden araştırmak,
3. Türkiye'nin din ve kültür alanındaki kimliğini araştırmak,
4. Türkiye'nin sosyal-ekonomik, siyasi süreçlerini araştırmak,

Türksoy bölümünün uluslararası bağlantıları birçok alanda gelişmeye başladı. El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi ile Türkiye'nin Erzincan

Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Yunus Emre Enstitüsü ile çift taraflı anlaşmalar mevcuttur.

Akademik hareketlilik programı esnasında üniversite öğrencileri, yüksek lisans, doktora öğrencileri ve bölümün öğretim görevlileri Türkiye'nin, bununla birlikte Holanda, Fransa, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Almanya ve ABD'nin üniversitelerinde eğitim görmekte ve geliştirme kurslarından geçmektedirler.

Bölümde Yulay Şamiloğlu (Wisconsin Üniversitesi, Madison, ABD), Alekberov A.K. (Şarkiyat Enstitüsü, Rusya), Funda DERİN (Wisconsin Üniversitesi, Madison, ABD) gibi yabancı bilim adamları ders vermiştir.

Günümüzde Türksoy bölümünde Felsefe, Siyasi Bilimler, Tarih, Edebiyat, Dil bilimi alanlarında araştırma yapan araştırma görevlileri, okutmanlar çalışmaktadırlar.

Bölümde çalışan öğretim görevlileri tarafından Kazakça, Rusça, Türkçe ve İngilizce olarak ders kitapları, sözlükler, monografiler yayınlanmaktadır. Örneğin, Prof., Dr R. Avakova'nın "Frazeosemantika" (İfade Semantiği) adlı monografisi ve "Türk Filologiyasına Kirispe" (Türk Dilleri Filolojisine Giriş) adlı ders kitabı yayınlanmıştır. Doçent G.Kortabayeva'nın "Kazak Onomastikası: poetnonimderdin etnolingvistikalıq sipatı" (Kazak Ad Bilimi: İsimlerin Etimolojisinin Dilsel Özellikleri) monografisi yayınlandı. Okutmanlar Temenova Gülzada ile Nazarova Ayım'ın "Dil Bilgisi Terimlerinin Türkçe-Rusça, Rusça-Türkçe Sözlük-Kılavuzu" yayınlanmıştır. Bölüm okutmanları R.Avakova, G.Temenova, G.Kortabayeva, B.Rahımbay, B.Eşmetova "Türk Dünyasının Dil Tablosu" adlı bilimsel projeyi yürütmektedirler. Türksoy Bölümü çerçevesinde "TÜRKSOY" bilim, eğitim ve kültür merkezi açılmıştır. Merkezin başkanı, Doç.Dok. Zübeyde Şadkam'dır.

Türkiye Cumhuriyeti, Almatı Başkonsolosluğunun destekleriyle bölümün kütüphanesindeki kitap sayısı sürekli artmaktadır. Bölümün bilimsel araştırma faaliyetlerinin neticesi olarak bölüm okutmanlarının bilimsel makaleleri hakemli dergilerde, özellikle, Scopus ve Tomson Reuters'te yayınlanmıştır.

Bölüm okutmanları her yıl yurt içi ve yurt dışında gerçekleşen bilimsel konferanslara katılmaktadırlar. Bölümde sürekli olarak Türkoloji problemleri ile ilgili bilimsel seminerler, konferanslar, çalıştaylar gerçekleştirilmekte. Türkçe ve İngilizce değerli kaynaklara ulaşmak ve kaynak derleme amacıyla bölüm okutmanları her yıl Türkiye, ABD, Holanda'ya iş gezilerine çıkabilmektedirler.

Kaynaklar:

Bayzakova K.I. (eds.) Kazakistan Cumhuriyetinin Dış Politikası. Almatı: Kazak Üniversitesi, 2006.

Kazakistan Cumhuriyetinin Dış Politikası: Dersler. http://ders.kitabi-online.com/soderzhanie/textbook_290.html

www.kaznu.kz

Resources:

Bayzakova K.I. (eds.) Foreign Policy of the Republic of Kazakhstan. Almaty: Kazakh University, 2006.

Foreign Policy of the Republic of Kazakhstan: Lessons. http://tutorial-online.com/soderzhanie/textbook_290.html

www.kaznu.kz